МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МАТЕМАТИКА

20 май 2022 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

ЧАСТ 1 (Време за работа: 90 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 15. включително отбелязвайте в листа за отговори!

1. На кой от чертежите е изобразено сечение на куб с равнина?

А) 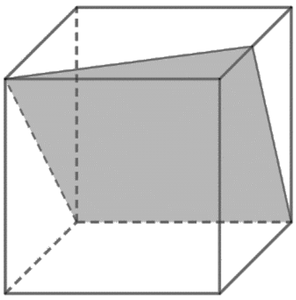

Б) 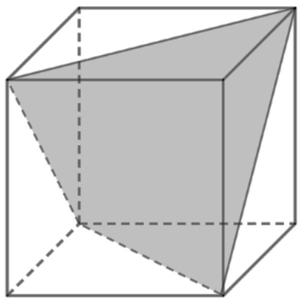

В) 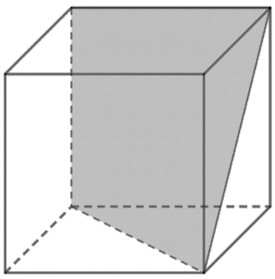

Г) 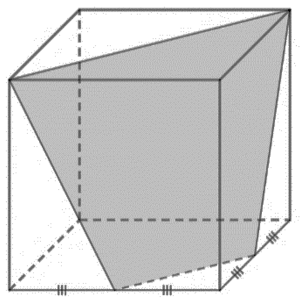

2. Центърът на коя от дадените окръжности лежи на правата с уравнение $y = \frac{1}{2}x$ **?**

А) $(x-2)^2 + (y+3)^2 = 5$

Б) $(x+1)^2 + (y+1)^2 = 8$

В) $(x-1)^2 + \left(y - \frac{1}{2}\right)^2 = 25$

Г) $(x-3)^2 + y^2 = 4$

3. **Стойността на реалното число *k*, за която правите с уравнения $y = 2x - 3$ и $y = -2kx + 1$ са успоредни, е равна на:**

А) $k = -2$ Б) $k = -1$ В) $k = 0,25$ Г) $k = 1$

4. **Случайната величина *X* има разпределение**

X	**– 1**	**0**	**1**	**2**
P	**0,4**	**0,3**	***a***	**0,1**

Дисперсията на величината е:

А) – 1 Б) 0 В) 1 Г) 0,25

5. **Остатъкът от делението на полинома $x^4 - 3x^3 + x^2 + 2x - 3$ с полинома $x - 1$ е:**

А) $x + 1$ Б) 0 В) – 1 Г) – 2

6. **Периодът *T* на функцията $f(x) = tg2x$ е равен на:**

А) $T = 2\pi$ Б) $T = \pi$ В) $T = \frac{\pi}{2}$ Г) $T = \frac{\pi}{4}$

7. **В правоъгълна координатна система са дадени вектори с координати съответно $\vec{a}(1;2)$ и $\vec{b}(-1;1)$. Координатите на вектор $\vec{c} = 2\vec{a} - \vec{b}$ са:**

А) (0; 3) Б) (2; 1) В) (3; –3) Г) (3; 3)

8. **Намерете границата $\lim\limits_{x \to 3} \dfrac{2 - \sqrt{1 + x}}{x - 3}$.**

А) – 0,25 Б) 0 В) 0,25 Г) + ∞

9. **Сумата на безкрайната геометрична прогресия** $\sin 45°,\ -\sin^2 45°,\ \sin^3 45°,\ldots,\left(-1\right)^{n+1}\sin^n 45°\ldots$ **е равна на:**

А) $2-\sqrt{2}$ Б) $\sqrt{2}-1$ В) $\sqrt{2}+1$ Г) $2+\sqrt{2}$

10. **Тангенсът на ъгъла, който допирателната към графиката на функцията** $f\left(x\right)=2x^3-3x-1$ **в точката с абсциса** $x=1$ **образува с положителната посока на абсцисната ос, е равен на:**

А) –2 Б) –1 В) 1 Г) 3

11. **Локалният минимум на функцията** $y(x)=\frac{1}{3}x^3+x^2-3x$ **е равен на:**

А) $y_{\min}=-3$ Б) $y_{\min}=-\frac{5}{3}$ В) $y_{\min}=1$ Г) $y_{\min}=9$

12. **Инфлексната точка на графиката на функцията** $f\left(x\right)=\frac{1}{2}x^3-3x^2+9$ **е разположена:**

А) в I квадрант Б) във II квадрант

В) в III квадрант Г) в IV квадрант

13. **За функцията** $f\left(x\right)=\frac{x^2-4}{x^2-1}$ **е вярно, че:**

А) няма асимптоти

Б) има само една вертикална асимптота

В) има една вертикална и една хоризонтална асимптоти

Г) има две вертикални и една хоризонтална асимптоти

14. **Втората производна на функцията** $y(x)=\left(2x-3\right)^5$ **е:**

А) $y''(x)=\left(2x-3\right)^3$ Б) $y''(x)=20\left(2x-3\right)^3$

В) $y''(x)=40\left(2x-3\right)^3$ Г) $y''(x)=80\left(2x-3\right)^3$

15. В три книжарници докарали по равен брой сборници. В първата книжарница отношението на броя на сборниците по математика и по чужд език е 5:3, във втората е съответно 2:1, а в третата те са равен брой. Вероятността случайно избран сборник от случайно избрана от тези книжарници да е по математика е равна на:

А) $\frac{49}{72}$ Б) $\frac{47}{72}$ В) $\frac{43}{72}$ Г) $\frac{41}{72}$

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МАТЕМАТИКА

20 май 2022 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

ЧАСТ 2 (Време за работа: 150 минути)

Пълните решения с необходимите обосновки на задачите от 16. до 18. включително запишете в листа за отговори!

16. В правилния тетраедър $ABCD$ точката M е център на триъгълника ACD, а N е среда на ръба BC. Намерете косинуса на ъгъла между векторите $\overrightarrow{BM}$ и $\overrightarrow{DN}$.

17. Дадени са полиномите $P(x)=ax^3+bx^2-2x-5$ и $Q(x)=10x^3+39x^2+39x+10$, като е известно, че $x+1$ и $x-1$ са делители на $P(x)$.

а) Намерете коефициентите a и b.

б) Разложете на множители $P(x)$ и $Q(x)$.

в) Намерете първата производна на функцията $f(x)=\dfrac{P(x)}{Q(x)}$.

18. **Даден е правоъгълен $\triangle ABC$ с катети $AC=4$ cm и $BC=3$ cm. Точките $M \in AB$, $P \in BC$ и $Q \in AC$ са такива, че $MP \perp BC$, $MQ \perp AC$ и $MQ = x$. Ротационно тяло G е получено при завъртане на $MPCQ$ около страната си QC.**

а) Да се изрази като функция на x обемът на ротационното тяло G.

б) Да се определи за кои стойности на x ротационното тяло G има максимален обем и да се намери този обем.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МАТЕМАТИКА

20 май 2022 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

Ключ с верните отговори

№	Отговор	Брой точки
1.	Г	3
2.	В	3
3.	Б	3
4.	В	3
5.	Г	3
6.	В	4
7.	Г	4
8.	А	4
9.	Б	4
10.	Г	4
11.	Б	4
12.	А	4
13.	Г	4
14.	Г	4
15.	В	4
16.	$-\frac{\sqrt{2}}{3}$	15
17.	а) $a=2$ и $b=5$; б) $P(x)=(2x+5)(x-1)(x+1)$ $Q(x)=(x+1)(2x+5)(5x+2)$ в) $f'(x)=\frac{7}{(5x+2)^2}$	15
18.	а) $V=\frac{4\pi}{3}x^2(3-x)$ б) $\frac{16\pi}{3}$ при $x=2$	15

Задача 16.

Решение:

Нека p е дължината на ръбовете. Полагаме $\vec{x}=\overrightarrow{AB}$, $\vec{y}=\overrightarrow{AC}$ и $\vec{z}=\overrightarrow{AD}$.

Понеже тетраедърът е правилен, имаме, че

$\vec{x}^2=\vec{y}^2=\vec{z}^2=p^2$ и $\vec{x}.\vec{y}=\vec{x}.\vec{z}=\vec{y}.\vec{z}=\frac{1}{2}p^2$.

От условието следва, че

$\overrightarrow{BM} = \overrightarrow{AM} - \overrightarrow{AB} = -\vec{x} + \frac{1}{3}\vec{y} + \frac{1}{3}\vec{z}$,

$\overrightarrow{AN} = \frac{1}{2}\vec{x} + \frac{1}{2}\vec{y}$ и $\overrightarrow{DN} = \overrightarrow{AN} - \overrightarrow{AD} = \frac{1}{2}\vec{x} + \frac{1}{2}\vec{y} - \vec{z}$

Пресмятаме, че $\overrightarrow{BM}.\overrightarrow{DN} = \left(-\vec{x} + \frac{1}{3}\vec{y} + \frac{1}{3}\vec{z}\right).\left(\frac{1}{2}\vec{x} + \frac{1}{2}\vec{y} - \vec{z}\right) = -\frac{1}{3}p^2$

$$\left|\overrightarrow{BM}\right|^2 = \left(-\vec{x} + \frac{1}{3}\vec{y} + \frac{1}{3}\vec{z}\right)^2 = \frac{2}{3}p^2$$

$$\left|\overrightarrow{DN}\right|^2 = \left(\frac{1}{2}\vec{x} + \frac{1}{2}\vec{y} - \vec{z}\right)^2 = \frac{3}{4}p^2$$

Оттук се пресмята, че косинусът на ъгъла θ между векторите $\overrightarrow{BM}$ и $\overrightarrow{DN}$ е

$\cos\theta = \frac{\overrightarrow{BM}.\overrightarrow{DN}}{|\overrightarrow{BM}||\overrightarrow{DN}|} = -\frac{\sqrt{2}}{3}$

Отговор: $-\frac{\sqrt{2}}{3}$

Примерни критерии за оценяване и точки по критериите, съпътстващи решението:

Избор на векторна база в пространството, така че за всеки два вектора от тази база да е известно тяхното скаларно произведение (например базата $\vec{x} = \overrightarrow{AB}$, $\vec{y} = \overrightarrow{AC}$ и $\vec{z} = \overrightarrow{AD}$).	5 точки
Правилно изразяване на векторите $\overrightarrow{BM}$ и $\overrightarrow{DN}$ чрез избрания базис.	5 точки
Правилно пресмятане на $\overrightarrow{BM}.\overrightarrow{DN}$, $\left\|\overrightarrow{BM}\right\|^2$, $\left\|\overrightarrow{DN}\right\|^2$ и $\cos\theta = \frac{\overrightarrow{BM}.\overrightarrow{DN}}{\|\overrightarrow{BM}\|\|\overrightarrow{DN}\|} = -\frac{\sqrt{2}}{3}$	5 точки

Задача 17.

Решение:

а) От условието следва, че $P(-1) = P(1) = 0$. Тогава $a + b = 7$ и $b - a = 3$ откъдето $a = 2$ и $b = 5$.

б) Използване схемата на Хорнер и получаване, че $P(x) = (2x+5)(x-1)(x+1)$. За да се намерят нулите на $Q(x)$ се решава уравнението $10x^3 + 39x^2 + 39x + 10 = 0$, което е реципрочно от нечетна степен $\Rightarrow$ има корен $x = -1$ и тогава $Q(x) = (x+1)(10x^2 + 29x + 10)$. Тогава $Q(x) = (x+1)(2x+5)(5x+2)$.

в) Имаме $f\left(x\right)=\dfrac{\left(2x+5\right)\left(x-1\right)\left(x+1\right)}{\left(x+1\right)\left(2x+5\right)\left(5x+2\right)}$, чието дефиниционно множество е $x\in\mathbb{R}\setminus\left\{-1;-\dfrac{2}{5};-\dfrac{5}{2}\right\}$. Получаваме $f\left(x\right)=\dfrac{x-1}{5x+2}$; за производната имаме

$$f'\left(x\right)=\frac{\left(x-1\right)'\left(5x+2\right)-\left(x-1\right)\left(5x+2\right)'}{\left(5x+2\right)^2}\Leftrightarrow f'\left(x\right)=\frac{7}{\left(5x+2\right)^2}.$$

Примерни критерии за оценяване и точки по критериите, съпътстващи решението:

а) За получаване на равенствата	2 точки
За получаване на коефициентите	2 точки
б) За довършване разлагането на $P\left(x\right)$	2 точки
За извода, че -1 е нула на $Q\left(x\right)$, получаване на $Q\left(x\right)=\left(x+1\right)\left(10x^2+29x+10\right)$ и довършване разлагането на $Q\left(x\right)$	5 точки
в) За ДМ и получаване на $f\left(x\right)=\dfrac{x-1}{5x+2}$	1 точка
За правилно получаване на производната	3 точки

Задача 18.

Решение:

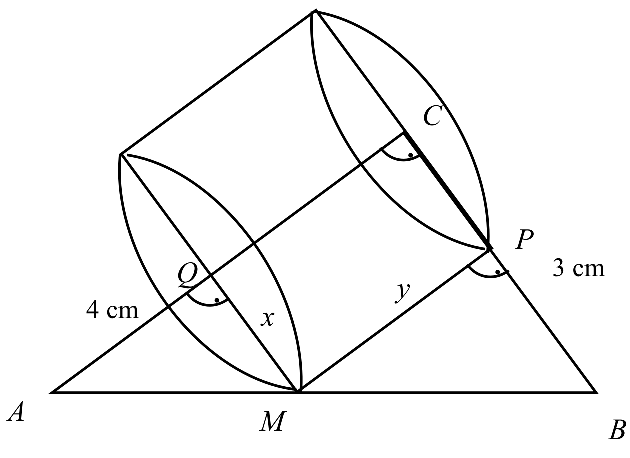

а) Четириъгълникът $MPCQ$ е правоъгълник.

Означаваме $QC=MP=y$.

$V=Bh=\pi r^2h=\pi x^2y$

$PC=MQ=x$, следователно $BP=3-x$

$QC=MP=y$, следователно $AQ=4-y$

$\triangle AMQ\sim\triangle MBP$, следователно $\dfrac{AQ}{MP}=\dfrac{MQ}{BP}$

$\dfrac{4-y}{y}=\dfrac{x}{3-x}\Leftrightarrow xy=\left(4-y\right)\left(3-x\right)\Leftrightarrow$

$\Leftrightarrow \cancel{xy}=12-4x-3y+\cancel{xy}\Leftrightarrow y=\dfrac{12-4x}{3}$

$MP=\dfrac{12-4x}{3}$ $\qquad V=\pi x^2y=\pi x^2\dfrac{12-4x}{3}=\dfrac{4\pi}{3}x^2\left(3-x\right)$ $\qquad x\in[0,3]$

б) Означаваме $f\left(x\right)=\frac{4\pi}{3}x^2\left(3-x\right)$

За да намерим максималния обем, трябва да намерим НГС на $f\left(x\right)$ при $x\in\left[0;3\right]$.

$f'\left(x\right)=\frac{4\pi}{3}2x\left(3-x\right)+\frac{4\pi}{3}x^2\left(-1\right)$ $\quad f'\left(x\right)=\frac{4\pi}{3}\left[2x\left(3-x\right)-x^2\right]=\frac{4\pi}{3}\left(6x-3x^2\right)$

$f'\left(x\right)=4\pi\left(2x-x^2\right)=4\pi x\left(2-x\right)$

$f\left(x\right)$ има локален максимум при $x=2$ и този локален максимум е най-голямата стойност на $f\left(x\right)$ при $x\in\left[0;3\right]$. Получава се, че $f_{\max}\left(x\right)=f\left(2\right)=\frac{16\pi}{3}$

Максималният обем на ротационното тяло е $\frac{16\pi}{3}$, който се достига при $x=2$.

Примерни критерии за оценяване и точки по критериите, съпътстващи решението:

а) Полученото ротационно тяло е прав кръгов цилиндър	1 точка
За $\triangle AMQ \sim \triangle MBP$ и $\frac{AQ}{MP}=\frac{MQ}{BP}$	5 точки
За получаване на $V=\frac{4\pi}{3}x^2\left(3-x\right)$	3 точки
б) Намиране на локален максимум при $x\in\left[0;3\right]$ и максималния обем на ротационното тяло $\frac{16\pi}{3}$, който се достига при $x=2$.	6 точки